

6. ÖĞRENME ALANI: ETKİN VATANDAŞLIK

HALKA HİZMET VEREN KURUMLAR (6. Öğrenme alanı- 1.kazanım)

E- Devlet ve Sağladığı Hizmetler: (www.turkiye.gov.tr)

- E-devlet ile; elektronik ortamdan sunulan kamu hizmetlerine (bakanlık birimleri işlemleri, kurumlar, belediyeler ve firmalar) tek bir internet sitesi üzerinden erişim imkanı sunmaktadır. Bizzat kamu kurum ve kuruluşlarınca sağlanan kamu hizmetleri ile ilgili doğru ve güncel bilgilere ulaşma imkanı sağlamaktadır.
- Kamu kurumları arasında bilgi ve belgelerin paylaşımı e- devlet tarafından sunulan hizmetler ile de sağlanabilmektedir. E-devlet tek bir kimlik doğrulaması sayesinde birçok hizmete ikinci bir kimlik doğrulamasına gerek duyulmadan erişilebilmektedir.
- E-devlet üzerinden alınacak bazı elektronik hizmetler için (vergi, harç vb.) ödeme yapılması gerektiğinde ödeme birimi hizmeti sayesinde bu işlem e-devlet kapısı üzerinden kolayca yapılabilmektedir.

BİLGİ NOTU: Eğitim ailede başlar, okulda devam eder, hayat boyu sürer.

Kızılay'ın Faaliyetleri:

- Doğal afetlerde zarar görenlere çadır, battaniye, giysi ve yiyecek yardımı yapar.
- Yoksul, kimsesiz, düşkünler için aşevleri açar.
- Kan bankasıyla kan bağıışı toplar, ihtiyacı olanlara gönderir.
- Savaşta geçici sağlık merkezleri kurar.

Sivil Toplum Kuruluşu (STK): Devletin ihtiyaçları karşılayamadığı durumlarda, insanların bir araya gelerek oluşturduğu gönüllü kuruluşlara sivil toplum kuruluşları denir.

Sivil Toplum Kuruluşları

SİVİL TOPLUM KURULUŞU	FAALİYETLERİ
MİLLİ EĞİTİM VAKFI (MEV)	❖ Milli Eğitim'e bağlı okulların eğitim öğretim ihtiyaçlarını karşılar. ❖ Eğitim merkezi, tesis, okul yapımı, onarımı yapar. ❖ Eğitime destek için yardım ve bağış kampanyaları düzenler.
TÜRKİYE EĞİTİM GÖNÜLLÜLERİ VAKFI (TEGV)	❖ Eğitime katkıda bulunur. ❖ İyi, eğitilmiş insan yetiştirir. ❖ Teknolojiyi eğitimde kullanır. ❖ Eğitim parkı, gezici öğrenim birimi oluşturarak 7-16 yaş grubu çocukların eğitimini sağlar.
LÖSEMİLİ ÇOCUKLAR VAKFI (LÖSEV)	❖ Lösemili ve kan hastası çocukların eğitimi ve diğer ihtiyaçlarını sağlar. ❖ Kan hastalıkları tedavisi için eğitim ve araştırma kurumları kurar. ❖ Lösemi hastalığını tanıtır, ailelerin problemlerini topluma aktarır. ❖ Lösemili çocuklar hastanesi LÖSANTE'yi kurmuştur. ❖ İlköğretim okulu lösemiye yenen çocuklara hizmet vermektedir.
TÜRK KALP VAKFI	❖ Kalp sağlığı konusunda toplumun bilinçlenmesini sağlar. ❖ Yardım ve bağışlar muhtaç kimselerin sağlığına harcar.
TEMA VAKFI (Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma)	❖ Doğal varlıkları ve çevre sağlığını korur. ❖ Erozyonla mücadele eder. ❖ Ağaç ve orman sevgisini kazandırır. ❖ Çayır ve meraların korunmasını sağlar.
ÇEVRE VE KÜLTÜR DEĞERLERİNİ KORUMA VE TANITMA VAKFI (ÇEKÜL)	❖ Doğal, tarihi ve kültürel varlıkları korur. ❖ Doğal ve kültürel çevreyi korumak için proje geliştirir.
ARAMA KURTARMA DERNEĞİ (AKUT)	❖ 1999 depreminde insanları göçük altından kurtardı. ❖ Yardımları felaketzedelere ulaştırır. ❖ 2006'da Yunanistan (Atina) ve daha sonra Tayvan, Pakistan depremleri ile Endonezya'da Tsunami felaketlerinde gönüllü olarak çalıştı. ❖ 2011'de Van'da meydana gelen depremde arama kurtarma çalışmalarına katıldı.

KURUMLARIN KARŞILAŞTIRILMASI

RESMİ KURUMLAR	SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI
❖ Rollerini kurumlar tarafından belirlenir. ❖ Sadece çalıştığı kurumun amaçlarına göre hareket eder. ❖ İş karşılığında ücret alır, kazanç elde eder. ❖ Çalışma zorunluluğu ve saatleri vardır. ❖ Çalışanlar arasında ast-üst ilişkisi vardır.	❖ Rollerini gönüllü olarak belirlenir. ❖ Tüm toplumu ilgilendiren sorun ve konularla ilgili çalışırlar. ❖ Ücret almaz, kazanç elde etmezler. ❖ Çalışma zorunluluğu ve belli çalışma saatleri yoktur. ❖ Çalışanlarda ast-üst ilişkisi yoktur, dayanışma ve yardımlaşma vardır.

Kurumların Benzer (ortak) Özellikleri:

- ➡ Her ikisi de toplumsal sorunlar ve bireyin sorunları ile ilgilenirler.
- ➡ Yasalara uygun bir biçimde çalışırlar.
- ➡ Dayanışma ve işbirliği içindedirler.
- ➡ İkisi de yasal kuruluştur.
- ➡ İkisinin de amacı topluma hizmet etmektir.

YAŞADIĞIM YERİN YÖNETİMİ (6. Öğrenme alanı- 2.kazanım)

A- Merkezi Yönetim Birimleri: Cumhurbaşkanlığı ve Bakanlar Kurulundan oluşur.

B- Merkeze Bağlı Yönetim Birimleri:

1- İl Yönetimi: İller valiler tarafından yönetilir. Türkiye'de 81 il vardır.

2- İlçe yönetimi: İlçeler kaymakamlar tarafından yönetilir. Türkiye'de 957 ilçe vardır.

C- Yerel Yönetim Birimleri:

1- Muhtarlıklar: Mahalle ve köylerin yönetimini yapar, halkın oylarıyla seçilir.

2- Belediyeler: Belediye başkanı tarafından yönetilir, il, ilçe ve beldelerde yer alır.

Vali: İl yönetiminin başında bulunur. Valiler, İçişleri Bakanlığının teklifi, Bakanlar Kurulu'nun kararı ve Cumhurbaşkanlığı'nın onayı ile atanır.

Valiler, İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak çalışır. İllerde bakanlıklara bağlı müdürlükler valinin emrindedir.

Valinin Görevleri:

- ✿ İl yönetiminin başıdır, ilde devletin ve hükümetin temsilcisidir.
- ✿ Mahkeme ve askeri birliklerin dışında, kaymakamlığa ve köy idarelerine bağlı yerleri denetler.
- ✿ Yasa, yönetmelik, bakanlar kurulu kararları ve bakanlık emirlerini uygular.
- ✿ İlin kültür, eğitim, sağlık, ulaşım ve ekonomik alanlarda gelişip kalkınması sağlar.
- ✿ İldeki huzur ve güvenliği sağlar.
- ✿ İl idare kurulu çalışmalarına başkanlık eder.
- ✿ Halkın dilek ve ihtiyaçlarını gözden geçirir, gereğini yapar.
- ✿ İldeki vatandaşların yönetim ile ilgili istek ve şikayetlerini dinler.
- ✿ Yabancıların başvuru ve ziyaretlerini kabul eder.
- ✿ Bayram törenlerine başkanlık eder, halkın bayramını kutlar.

Kaymakam: İlçe yönetiminin başında bulunur. Kaymakamlar, İçişleri Bakanlığı encümen müdürlerinin teklif etmesi, bakanın uygun görmesi ve cumhurbaşkanının onayı ile atanır.

İlçe yönetimi, bakanlıklar ve il müdürlerinin uzantısı olan müdürlüklerden oluşur ve kaymakam başkanlığında toplanır.

Kaymakamın Görevleri:

- ◆ İlçede hükümeti temsil eder, hükümet adına yasalar, yönetmelikler ve hükümet kararlarını uygular.
- ◆ Validen aldığı emirleri yerine getirir.
- ◆ İlçedeki halkın mal ve can güvenliğini sağlar.
- ◆ İlçedeki halkın dertlerini dinler, ihtiyaçlarını yerine getirir.
- ◆ Milli bayramlarda ilçedeki törenlere başkanlık eder.
- ◆ İlçenin gelişip kalkınması için çalışmalar yapar.

Belediye Başkanının Görevleri:

- ❖ Yol, su, kanalizasyon gibi altyapı çalışmaları yapar.
- ❖ Satılan ürünlerin sağlığa uygunluğunu denetler.
- ❖ Çöpleri toplar, çevrenin temizliği için gerekli tedbirleri alır.
- ❖ Parklar inşa eder, bunların bakımını yapar.
- ❖ Yangın, sel, deprem gibi afetlerde halka yardım eder.
- ❖ Toplu taşıma hizmetinin sunulmasını sağlar.
- ❖ Halkın planlı ve sağlıklı bir çevrede yaşamasını temin eder.
- ❖ İhtiyaç sahibi halka yardım ulaştırır.
- ❖ Eğitim, kültür, sanat ve spor faaliyetlerine destek verir.

Muhtarın Görevleri:

- Mahalleye yeni taşınanların kayıt işlemlerini yapar.
- Seçimler öncesinde oy kullanacak kişileri gösteren seçmen kâğıtlarının dağıtılmasını sağlar.
- Herhangi bir salgın hastalık ortaya çıkarsa ilgili kurumları bilgilendirir.
- Resmî kimlik belgesini kaybedenler için gerekli olan belgeleri hazırlar.
- Mahallesinde gördüğü ihtiyaçları belediye, kaymakamlık ve valilik gibi kurumlara bildirir.
- Okula başlaması gereken çocukları belirler, eğitim kurumlarıyla paylaşır.
- Doğum ve ölümler sonrası gerekli belgeleri hazırlar.

TEMEL HAKLARIMIZI ÖĞRENELİM (6. Öğrenme alanı- 3.kazanım)

Temel Hak: Bir insanın doğuştan sahip olduğu ve insanca yaşayabilmesi için gerekli olan haklara temel hak denir.

Temel haklar devlet tarafından anayasa ile korunma altına alınmıştır. İnsanlar yaşamak, eğitim almak, sağlıklı bir yaşam sürmek, özel hayatlarının gizli tutulmasını istemek, konut sahibi olmak, geçimini sağlamak için çalışma gibi temel haklara sahiptir.

Kişî Dokunulmazlığı Hakkı (Yaşama Hakkı) (madde 17) : Yaşamak en temel hakkımızdır ve herkesin ilk görevi çocukları korumaktır. Çocuklar görüşlerini serbest ifade etme hakkına sahiptir. Çocukları ilgilendiren konularda görüşlerinin dikkate alınması gerekir.

Özel Hayatın Gizliliği Hakkı (madde 20): Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

Konut Dokunulmazlığı Hakkı (madde 21): Kimsenin konutuna dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz.

Sağlık Hakkı (madde 56): Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir. Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler.

Eğitim Hakkı (madde 42): Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.

Seçme ve Seçilme Hakkı (madde 67): Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir. On sekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme, seçilme ve halk oylamasına katılma haklarına sahiptir.

Haberleşme Özgürlüğü (madde 22): Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz.

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü (madde 23): Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak; Seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek; Amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir. Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, vatandaşlık ödevi ya da ceza soruşturması veya kovuşturması sebebiyle sınırlanabilir. Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz.

Çalışma ve Dinlenme Hakkı (madde 50): Kimse yaşına cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz.

Tüm çocuklar aile, okul gibi çeşitli grupların içinde bulunur. Çocuklar hangi grubun içinde bulunursa bulunsun etkin ve katılımcı bir vatandaş olmalı, çocukları ilgilendiren konularda alınan kararlara katkı sağlamaya çalışmalıdır. Ailede, sınıfta ya da okulda alınan kararlar konusunda fikirler belirterek, kararlara katkı sağlayarak, hem düşünce özgürlüğü kullanılmış hem de alınan kararlarda söz sahibi olunmuş olur.

Katılma Hakkı (madde 67): Katılma hakkına en iyi örnek genel ve yerel seçimlerde oy kullanmak ve aday olmaktır. Sivil toplum kuruluşlarında yer almak, çevremizdeki sorunlar ile ilgili düşüncelerimizi yetkililere iletmek de başka bir katılım biçimidir.

“Vatandaşlar kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir.”

Çocuklar 18 yaşına geldiğinde anayasadaki bu madde de yer alan katılma hakkından yararlanabileceklerdir. Böylece etkin bir vatandaş olarak ülkenin yönetiminde söz sahibi olacaklardır.

Özgürlük: Herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya uğramadan düşünebilmek ve davranabilmektir.

Düşünce özgürlüğü ise görüşlerimizi başkalarıyla paylaşma ya da paylaşma konusunda özgür olmak anlamına gelir. Hepimiz bu özgürlüğe sahibiz.

Din ve Vicdan Özgürlüğü (madde 24): Herkes vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. Kimse ibadete, dinî ayin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz. Din ve ahlak eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır.

Düşünce ve Kanaat Hürriyeti (madde 25): Herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti (madde 26): Herkes düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hakkımızı kullanırken başkalarına saygısızlık etmemeli, onların haklarını çiğnememeliyiz.

EGEMENLİK ve BAĞIMSIZLIK SEMBOLLERİMİZ (6. Öğrenme alanı- 4.kazanım)

BİLGİ NOTU: Anayasamıza göre **milli marşımız olan “İstiklal Marşı”, başkentimiz olan “Ankara” bayrağımız olan “Türk bayrağı” değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez.**

BAĞIMSIZLIK SEMBOLLERİMİZ

Türkiye Büyük Millet Meclisi: Milli mücadele sırasında **23 Nisan 1920’de** açılan **TBMM** ulusal egemenlik sembolümüzdür.

Bayrağımız: Ay yıldızlı, al bayraktır. Kırmızı renk hakimiyeti, beyaz renk güç, adalet ve temizliği ifade eder.

Dilimiz: Dilimiz Türkçedir. Bağımsızlık sembolüdür.

Bayrağımızın şekli, 29 Mayıs 1936’da çıkarılan “Bayrak Kanunu” ile belirlenmiştir.

Başkentimiz: Türkiye’nin **başkenti Ankara’dır**. 13 Ekim 1923 tarihinde başkent ilan edilmiştir.

Milli Marşımız: Milli marşımız **İstiklal Marşı’dır**. Marşımızın yazarı **Mehmet Akif Ersoy’dur**. **12 Mart 1921 tarihinde kabul edilmiştir**. 1930’da **Osmanlı Zeki Üngör tarafından bestelenmiştir**.

Paramız (Türk Lirası): Ulusal bağımsızlık sembolümüzdür. Ülkemizin para birimi Türk Lirası (TL)’dir. (₺)

MEHMET ÂKİF ERSOY (1873-1936) : İstanbul’da doğdu. Ziraat ve Baytar Mektebinde okudu. Edebiyat öğretmenliği yaptı. Çeşitli dergilerde yazı ve şiirleri yayınlandı. Millî Mücadele başlayınca Anadolu’ya geçti. Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne **Burdur milletvekili** olarak katıldı. Halkı işgaller konusunda uyarmak ve Millî Mücadele’ye destek olmalarını sağlamak için Anadolu’yu dolaştı. Şiirlerini **“Safahat”** adlı kitabında topladı. İstanbul’da vefat etti.

**DiğER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

YOUTUBE ABONE OL LİNKİ:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>